

УДК 371:004.9.

А.С. Мадаєва,викладач,
Херсонський
політехнічний коледж
Одеського
національного
політехнічного
університету
madaeva@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЕМПІРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИ ВИКЛАДАННІ СОЦІОЛОГІЇ В ПОЛІТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ

А.С. Мадаєва. Використання емпіричних досліджень при викладанні соціології в політехнічному коледжі. У статті обґрунтовано доцільність використання емпіричних досліджень при викладанні соціології в політехнічному коледжі.

A.S. Madaeva. Using empirical research in teaching sociology at the Polytechnic College. The article substantiates the feasibility of using empirical research in teaching sociology at the Polytechnic College.

Вступ. Нові освітні стандарти, орієнтовані на підготовку майбутніх фахівців технічного профілю представляють компетентнісну модель випускника як множину загальнокультурних і професійних компетентностей. (Аналіз стандартів викладачами соціальних дисциплін Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету показав, що загальнокультурні компетенції багато в чому схожі для підготовки фахівців технічного профілю різних спеціальностей).

Вивчення соціології в ряду інших соціальних дисциплін в коледжі виховує особливе ставлення до людини, формує громадянську позицію майбутнього фахівця.

Навчання в коледжі є сензитивним періодом розвитку особи, під час якого необхідно приділяти особливу увагу розвитку пошукової активності студентів, самостійності і творчого підходу в рішенні професійних завдань.

У підготовці фахівців технічного профілю розв'язати це завдання покликані коледжі, що входять до структури вищого навчального закладу (ВНЗ) і виконують подвійну функцію: надають молоді загальну освіту й одночасно готують її до професійної діяльності відповідного спрямування [1].

Існує ще й чисто прикладна сторона даної проблеми: в кожній професії є аспекти, в яких соціологічне знання може стати корисним, і завдання

викладача соціології - знайти цей аспект і зв'язати таким чином свою дисципліну з майбутньою професією студентів.

Соціологічні дослідження виявляють посилення прагматичних настроїв у сучасних студентів щодо отримання знань, які їм знадобляться у умовах ринкової конкуренції.

Домогтися досить високого рівня задоволеності студентами процесом викладання соціології, так само як і інших гуманітарних дисциплін, можна тільки при наполегливому впровадженні інноваційних методик навчання студентів.

Методи навчання пов'язані з рівнем розвитку суспільства, науки, техніки і культури. Сучасна школа висуває свої вимоги до методів навчання. Це стосується і розбудови української освіти загалом, й удосконалення методики викладання соціології зокрема.

Ефективність навчання в системі сучасної освіти залежить від уміння викладача обрати метод чи прийом навчання соціології в конкретних умовах для кожного заняття.

Аналіз останніх досліджень. Ця проблема знаходиться на етапі розробки, вона у колі наукових зацікавлень вчених: Р.Руденка, В.Воловича, В.Лавриненка, С.Шаронової та інших [2, 4].

Викладачі соціології змушені постійно вирішувати дилему: як «укласти» зростаючий обсяг досліджуваного матеріалу в невелике число годин, яке має тенденцію до скорочення.

У світовій освітній практиці в основному застосовуються два базових модуля викладання соціології: академічний (нерідко його називають абстрактно-теоретичним) і соціально-прикладний [3].

На нашу думку, саме останній, як найбільш відповідає запитам різко зміненого ринку праці, професій та зайнятості, в даний час найбільш перспективним у навчально-педагогічній, науково-дослідній та виховній діяльності.

Метою статті є обґрунтування важливості соціально-прикладного характеру викладання соціології на прикладі технології емпіричних досліджень.

Матеріали дослідження.

ЕМПІРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ - дослідження, орієнтовані на збір та аналіз первинних даних, проведений за певною програмою і з використанням правил наукового висновку.

Етапи дослідження: а) підготовчий, розробка програми; б) збір інформації (польовий етап); в) обробка отриманих даних, г) аналіз даних.

Програма дослідження передбачає вирішення цілої низки завдань:

- 1) формулювання проблеми;
- 2) визначення мети і завдань дослідження;
- 3) визначення об'єкта і предмета дослідження;
- 4) створення вибірки;
- 5) попередній системний аналіз об'єкта дослідження;
- 6) формулювання робочих гіпотез;
- 7) створення інструментарію дослідження;
- 9) проведення пілотажного дослідження.

Саме *пілотажне* (або *розвідувальне*, *зондажне*) дослідження пропонується студентам як творча робота в коледжі. Адже це дослідження – найпростіший вид соціологічного аналізу, який дозволяє розв'язувати обмежені завдання.

По суті йде випробування інструментарію, тобто методичних документів: анкети, бланк-інтерв'ю, опитувального листа, карток вивчення документів та ін. Програма такого дослідження спрощена, як й інструментарій. Сукупності, що обстежуються, невеликі: від 20 до 80 чоловік.

Проблематика емпіричних соціологічних досліджень повинна бути актуальною і цікавою для студентів, наприклад:

- Проблеми функціонування студентських гуртожитків.
- Приватна вища освіта в Україні: за і проти.
- Еміграційні настрої молоді.
- Проблеми спілкування дітей і батьків.
- Викладач очима студентів.
- Ставлення молоді до наркотичних речовин.
- Студентська субкультура.
- Престижність вищої освіти.
- Життєві пріоритети студентів.
- Вільний час студента.
- Книга у житті сучасної молодої людини.
- Громадянська ідентичність студентської молоді.
- Національна свідомість молоді.
- Болонський процес в оцінках студентської молоді.
- Сленг як складова молодіжної субкультури.
- Молодіжне безробіття.
- Релігійні орієнтації студентів.
- Реформування вищої освіти: пошуки, перспективи.

У результаті виконання творчої роботи майбутні фахівці технічного профілю освоюють такі компетенції:

- володіють основними методами, способами і засобами отримання, зберігання, переробки емпіричної соціологічної інформації;
- здатні працювати з базами даних емпіричних досліджень;
- здатні самостійно формулювати цілі, ставити конкретні завдання емпіричних досліджень в різних областях соціології і вирішувати їх за допомогою сучасних дослідницьких методів з використанням новітнього вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- здатні брати участь у складанні та оформленні звітів за результатами проведених емпіричних досліджень.

Висновки. Будучи фундаментальною наукою про суспільство і людину, соціологія більшою мірою схильна до впливу швидко мінливих якісних і кількісних показників і тенденцій навколишнього світу.

Методи навчання, які використовуються при викладанні соціології, повинні відповідати освітній і виховній меті, змістові освіти, виховувати всебічно розвинених особистостей, які б мали широку освіту й свідомо використовували свої знання і здібності на користь держави, суспільства.

Емпіричні соціологічні дослідження потребують свідомого підходу, активності, самостійності й творчості студентів у навчально-пізнавальній діяльності, формуючи необхідні компетентності майбутніх фахівців технічного профілю та свідомих громадян українського суспільства.

Література

1. Лебедь Г.М. Інтенсифікація навчального процесу як необхідна умова розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців технічного профілю // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві, 2014, вип. 4(9) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://sbornik.college.ks.ua/downloads/sbornik4_9/pdf/21.pdf
2. Руденко Р.И. Традиционное и инновационное в преподавании социологии и политологии // Вестник МГУ. Сер. 18. Социология и политология. – 1997. – № 3. С. 156-167.
3. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навчальний словник-довідник / уклад. В.Піча, Ю.Піча, Н.Хома та ін. – К., Львів, 2002. – 480 с.
4. Шаронова С.А. К вопросу об интерактивных методах в преподавании курса социологии // Социс. – 2004. – № 12. – С. 130-132.

Надійшла до редакції 22.12.2015